

*Kees J. J. J. J.
15 april 1977.*

Uitgegeven door de groep
" D A A D · E N G E D A C H T E "
Corn. Outshoornstraat 1^I
A m s t e r d a m - 1016

176125

W O O R D V O O R A F

In de volgende bladzijden treft de lezer een ándere opvatting over de gebeurtenissen in Portugal aan dan er wordt gehuldigd in de meeste stromingen binnen hetgeen de arbeidersbeweging wordt genoemd. Het verschil komt in tweeërlei opzicht tot uiting.

In de eerste plaats wordt de militaire coup van 25 april 1974, die een einde maakte aan het bewind van Caetano, aan het Salazarisme en aan de terreur van de PIDE, anders beoordeeld dan meestal het geval is. De staatsgreep van de Beweging van de Strijdkrachten wordt hier niet beschouwd als het startsein voor "de Portugese revolutie" maar als een geslaagde poging om het dreigende gevaar van een revolutie te bezweren.

In de tweede plaats - en dat hangt daarmee natuurlijk ten nauwste samen - wordt die Beweging van de Strijdkrachten niet gezien als een organisatie, die - gevolg van haar kleinburgerlijke sociale basis - wel tegen de macht van de grote monopolies is gekant, maar voor het overige de maatschappelijke ontwikkeling van het land strikt binnen de grenzen van de burgerlijke samenleving wil houden.

In onze analyse wordt de nadruk gelegd op de diepe tegenstelling tussen de Portugese arbeidersklasse enerzijds en anderzijds heel het huidige officiële Portugal. Over dat officiële Portugal, het Portugal van de strijdkrachten en van de politieke partijen, wordt tegenwoordig heel wat gesproken. Over dat ándere Portugal, het Portugal van de arbeiders, verneemt men bijna niets. Dat verklaart de titel van een brochure, waarin juist aan handel en wandel van de Portugese arbeidersklasse bijzondere aandacht wordt geschonken.

Alle partijen en groepen van het officiële Portugal komen uit onze analyse tevoorschijn als de exponenten van bepaalde, binnen de kapitalistische samenleving optredende tendensen. Elk van hen streeft uiteraard naar een ándere toekomst, maar het gaat daarbij telkenmale om een kapitalistische toekomst, ook al wordt die dan telkens aangeprezen met een geheel ander etiket.

Sommige groepen - de bolsjewistische PCP van Cunhal, een deel van de strijdkrachten en sommige "linksen", zoals de maoïstische MRPP - zijn de vertegenwoordigers van een staatskapitalistische toekomst, ook al denken zij daarover dan niet volstrekt gelijk.

Andere groepen - de sociaaldemokraten van Soares bijvoorbeeld - staan een kapitalistische toekomst voor, die gefundeerd is op de vrije economische mededinging, op de vrije concurrentie.

De Portugese arbeiders - men zal er de bewijzen voor aantreffen - staan tot al die groepen in min of meer openlijke vijandschap, zoals al die groepen - de PCP inclusief - in vijandschap tot de arbeiders staan, een vijandschap, die zij niet hebben nagelaten te tonen.

De bewijzen die wij op het oog hebben en de gegevens waarop onze beschouwingen berusten, hebben wij niet uit de kranten vergaard, al was het alleen maar omdat zij daar niet te vinden zijn. Zij zijn afkomstig uit

vier bronnen.

In hoofdzaak baseren wij ons op materiaal, dat ons ter beschikking werd gesteld door Portugese relaties die de Franse taal machtig zijn.

In de tweede plaats maken wij gebruik van een zeer uitvoerige en informatieve brief van een in de Verenigde Staten woonachtige vriend (Fransman van origine) die tijdens een bezoek aan Portugal discussies heeft gevoerd met allerlei groepen, welke bestaan door de officiële pers vrijwel nimmer wordt vermeld.

Ten derde hebben wij geput uit een dossier met teksten, afkomstig van in Portugal gevormde raden.

Ten vierde hebben wij een overzicht van één jaar maatschappelijke strijd in Portugal benut, dat werd samengesteld door het redactie-kollektief van het in Lissabon verschijnende blad "Combate" en dat in vertaling werd opgenomen in het Franse tijdschrift "La Lanterne Noire" van juni j.l.

Het blad "Combate", dat na 25 april 1974 begon te verschijnen, had aanvankelijk een leninistische tendens. Het brak al vrij snel met het leninisme en nam daarna stelling voor een zelfstandige strijd van de arbeiders, los van partijen of vakverenigingen en tegen het staatsapparaat.

Wij hebben, om de lezer zo min mogelijk met noten te vermoeien, ervan afgezien bij alles wat aan een van deze vier bronnen werd ontleend, de bron telkens weer afzonderlijk te noemen. Waar wij - af en toe - van een andere bron gebruik hebben gemaakt, is deze wél aangegeven.

Tot slot een waarschuwing: wat de lezer voor zich heeft is een analyse, niet een geschiedenis van Portugal sinds de 25e april 1974. Men zoeke derhalve in deze brochure niet, wat er onmogelijk allemaal kon worden ingestopt.

Amsterdam, oktober 1975.